

References:

1. Бергер, Дж. Мистецтво бачити/ Пер. з англ. / Дж. Бергер – СП.б: Клаудберрі, 2012. – 184 с.
2. Суджич, Д. Мова речей/ Пер. з англ. / Д. Суджич – М.: StrelkaPress, 2013. – 240 с.
3. Identity №3 (12),2007 // HiBrand. – С. 80–95.

РОЗВИТОК ПРИВАТНИХ ШКІЛ ЯК СТИМУЛ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Бортнюк Т. Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти
та інформаційних технологій
КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

В Україні та її регіонах відбуваються зміни у всіх сферах життєдіяльності. Одним із напрямків трансформації суспільної системи є розвиток підприємництва та формування підприємницького потенціалу у суспільстві. Не стоїть осторонь цих процесів й освітня сфера. Хоча вона і є дещо «делікатною» крізь призму підприємництва, проте усі закони ринкової економіки для неї чинні та сприяють динамічному розвитку освітньої системи України загалом.

Так, перші приватні школи, як особливий інститут освіти, були створені у 90-х роках, в період хаосу та невизначеності, як можливий спосіб реалізації творчої і громадянської ініціативи небайдужих педагогів та прагнення надати шкільній освіті демократичних форм [3]. Зокрема, в місті Києві в 1991 році з'явились такі приватні загальноосвітні навчальні заклади, як ліцей «Гранд», гімназія «Гармонія», Київський ліцей бізнесу та ін. [4]. З того часу кількість шкіл недержавної форми власності значно збільшилася.

В Україні станом на 01.09.2021 р. діє 320 ліцензованих приватних шкіл – це 2% від загальної кількості шкіл. При цьому 108 приватних шкіл знаходиться у Києві – це 34% від всіх приватних закладів середньої освіти [2]. Для прикладу, в Іспанії, Ірландії, Бразилії, Колумбії, Аргентині в приватній школі навчається кожна третя дитина. У Франції, Британії – кожна п'ята. У цих країнах загалом вважається, що гарне майбутнє забезпечити може лише приватна школа. Тож батьки відкладають гроші

та «бронюють» місця задалегідь. Якщо ж дитині доводиться йти в державну школу, єдина вимога до школи: зберігати в безпеці, як у камері схову. У деяких країнах (скажімо, Німеччині, Франції) безкоштовна державна освіта – не пільга, а обов'язок. Тож якщо учень не ходить на уроки, а батьки не повідомляють, з якої причини, вже за тиждень додому може приїхати поліція та «під вартою» відправити у клас [1].

Як бачимо, говорити про усунення державної монополії у зв'язку з формуванням поряд з державними установами недержавних освітніх закладів ще рано, проте їх поява та приріст (особливо в умовах пандемії коронавірусної інфекції (COVID-19)) стимулює розвиток ринку освітніх послуг, пред'являє нові вимоги як до самого змісту освіти, так і до форм та методів її здобуття.

Функціонування приватних освітніх навчальних закладів має певні особливості, серед яких: їх чітка націленість на споживача; розширення можливостей вибору варіантів освіти для споживача, що стимулює конкуренцію та підвищує якісні показники освітніх послуг; варіативність навчальних програм та занять; індивідуальний підхід; сприяння розвитку регіональної соціально-економічної системи (розширення соціальної інфраструктури, створення додаткових робочих місць, зниження фінансового навантаження на місцевий бюджет), підвищення співпраці між органами місцевої влади та підприємцями (шляхом надання фінансової підтримки приватним закладам); можливість функціонування у дистанційній формі (дистанційне навчання, онлайн освіта), що значно розширює географію можливостей для ведення підприємництва [7].

На сьогодні державна політика в освітній сфері спрямована на перетворення української освіти на інноваційне середовище, в якому учні й студенти набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Відбувається системна трансформація сфери для забезпечення нової якості освіти на всіх рівнях: від дошкільної освіти – до вищої освіти. Одним з пріоритетів реформ є Нова українська школа, мета якої – кожен учень має рівний доступ до якісної шкільної освіти в безпечному, комфортному, інклюзивному та сучасному освітньому середовищі; випускники школи мають ґрунтовні знання та володіють компетентностями, що потрібні для сучасного життя, є самодостатніми, творчими та креативними особистостями. Проте і надалі критичними проблемами у сфері повної загальної середньої освіти залишаються: суттєві територіальні відмінності в якості освіти та, відповідно, результатах навчання; незавершений процес реформування сфери відповідно до реформи Нової української школи; низький соціальний статус педагогічних працівників, а відтак відсутність внутрішньої мотивації педагогічних працівників та керівників закладів освіти до професійного розвитку; неготовність педагогів та керівників

закладів працювати в умовах автономії та академічної свободи, застаріле матеріально-технічне забезпечення, що не мотивує до навчання та особистісного розвитку здобувачів освіти [5].

Так, якщо в державній середній освіті процес змін зазвичай гальмується через бюрократію та недостатню матеріально-технічну базу, то приватна має достатньо для цього ресурсу та мотивації [6, с. 170]. Тому вважаємо, що для розвитку відкритого ринку освітніх послуг, створення та підтримки у цій сфері конкурентного середовища, підвищення якості навчання здобувачів освіти слід удосконалювати організаційно-економічний механізм та нормативно-правову базу у двох напрямках: 1) створення умов, що сприяють широкому поширенню приватного підприємництва в сфері освітніх послуг; 2) використання елементів підприємництва та конкуренції у державному секторі загальної освіти.

Приватні школи працюють з налагодженими бізнес-процесами та на конкурентній основі, що забезпечує якість освіти та внаслідок цього – майбутній успіх випускників. До головного недоліку приватних шкіл можна віднести їх високу вартість. Проте свобода, мотивація, змагальність, робота в команді, творчість є невід’ємними складовими освітнього процесу в приватних школах. І незалежно від методик, за якими працює конкретна школа, принципів побудови освітнього процесу, наповненості класів і матеріального забезпечення в усіх прослідковується спільне – дитиноцентризм. І це стало для приватних навчальних закладів правилом ще задовго до реформування державних програм. Тож інвестування у розвиток освіти не лише державними, але і приватними структурами сприяє ефективному розвитку соціально-економічної системи держави. Адже якісна та адаптована до світових тенденцій освіта стає ключем до успішного майбутнього особистості, і, як наслідок, розвитку регіону та держави загалом.

Література:

1. Іноземний досвід: чому у світі популярні приватні школи. URL: <https://osvitoria.media/experience/inozemnyj-dosvid-chomu-obyraut-pryvatni-shkoly/> (дата звернення: 15.11.2021).
2. Кожна п’ята школа в Києві – приватна. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/private-schools> (дата звернення: 10.11.2021).
3. Лейбович А. В. ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРИВАТНИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/156.pdf (дата звернення: 10.11.2021).
4. Приватні школи в Україні: уверх сходами, які ведуть донизу. URL: <http://education-ua.org.ua/articles/143-privatni-shkoli-v-ukrajini-uverkh-skhodami-yaki-vedut-donizu> (дата звернення: 10.11.2021).

5. Реформа освіти та науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Сенчук О. В. Створення нових можливостей підвищення якості освіти через сприяння розвитку приватних шкіл та особливості управління ними. Освітологічний дискурс, 2010, No 2. С. 165-175. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/31/50> (дата звернення: 15.11.2021).
7. Синюра-Ростун Н. Р. Підприємництво в освіті: виклики та перспективи розвитку. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/264.pdf> (дата звернення: 10.11.2021).

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОКАЗНИКІВ БЕЗРОБІТТЯ ТА ВВП В УКРАЇНІ

Гончаров Ю. В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Артюшок К. А.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Протягом 2014-2019 років номінальний ВВП України постійно зростав, досягши у 2019 році значення 3974564 млн. грн., що у 2,5 рази перевищує рівень 2014 року. Аналогічно змінювався і реальний ВВП обрахований у цінах попередніх років, склавши у 2019 році суму 3675728 млн. грн., проти 1365123 млн. грн. у 2014 році. Однак аналізуючи рівень ВВП у доларах США, можна відзначити, що протягом досліджених шести років ВВП виріс всього на 16,7%, при чому перевищення рівня 2014 року відбулось лише у 2019 році, а у 2015-2018 роках спостерігалась негативна динаміка ВВП від рівня 2014 року (41190 млн. дол. США у